

Guia d'aprenentatge
Infància i adolescència
(6 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Semestre: 2n Curs: 2n

Grau en Educació Social

Mòdul D: Intervenció educativa en contextos formals i no formals

Matèria D1: Educació Social especialitzada o pedagogia de la inadaptació

Professor: Dr. Miguel Ángel Pulido Rodríguez

1.- Presentació de l'assignatura

Al llarg d'aquest segon semestre anirem aprofundint en tots els elements, manifestacions, conceptes, realitats d'acció social que ens ajudaran a introduir-nos en les diferents realitats que envolten a la **infància i l'adolescència**. Per a tal efecte compartirem coneixements, reflexions grupals i individuals i treball acadèmic en aquesta assignatura de 6 crèdits, obligatòria en els Plans d'Estudis del Grau d'Educació Social

L'assignatura es desenvoluparà a partir de sessions teòriques d'exposició i debat sobre els temes del programa, sessions de seminari sobre la lectura obligatòria, exposició i reflexió sobre experiències de professionals de l'àmbit de la infància i l'adolescència de l'àmbit formal i no formal, pràctiques sobre recursos informacionals de cara a fer un treball rigorós i correcte (tant pel que fa als continguts i a les formalitats acadèmiques) i diàleg continuat *professor-estudiant*, *estudiant-professor* i *estudiant-estudiant* com a eines fonamentals per a l'aprenentatge en aquesta assignatura. L'assistència a classe és necessària per al bon seguiment del curs, i es valorarà la participació activa de l'alumnat a les diferents sessions i espais d'aprenentatge de l'assignatura.

L'interès principal d'aquesta assignatura resideix en que és un àmbit que, bé directament o indirecta, ens tocarà abordar de la forma més adequada possible com a professionals de l'Acció Social. De la mateixa manera que és un àmbit d'acció directa, la intervenció en qualsevol de la resta d'àmbits en els que les i els professionals de l'educació social ens portarà, també, a haver de valorar adequadament realitats que afecten directament a la infància i l'adolescència i al seu benestar global. És per això, també, que ha quedat ubicada en el mòdul D '*Intervenció educativa en contextos formals i no formals*' el que ens farà abordar tant contextos que aniran des de l'escola de primària i l'IES, als CRAES o els centres oberts.

Els continguts que has de treballar en aquesta assignatura t'ofereixen els elements necessaris per a entendre la concepció de la infància en el S. XXI com un procés en què el/la nen/a ha passat de ser tractat com un adult més, a ser subjecte de dret i protecció per part de la societat (UNICEF, 2006). Des d'aquest marc fonamental, abordarem altres aspectes que configuren la infància i adolescència d'avui en dia a partir dels següents eixos que desglossarem breument en l'apartat de continguts.

2.- Competències a desenvolupar

C1. Dominar tècniques d'organització, planificació, disseny i avaluació de programes educatius en contextos diversos.

C1.1

Analitzar i sistematitzar la informació que proporciona l'exercici quotidià de la professió per revisar i millorar estratègies professionals.

C1.2

Conèixer metodologies i tècniques pròpies de l'acció social per aplicar en diferents contextos.

C1.3

Conèixer diferents aplicacions de tècniques d'organització, planificació i disseny de programes educatius en diferents institucions que treballin amb la infància i l'adolescència.

C2. Identificar els diversos llocs que generen i possibiliten un desenvolupament de la sociabilitat, la circulació social i la promoció social i cultural.

C.2.1

Conèixer la trajectòria històrica de la intervenció amb la infància i l'adolescència: de l'assistència i el control a la transformació i la promoció dels drets.

C.2.2

Aprofundir en factors que condicionen o possibiliten els processos de socialització de la infància i l'adolescència.

C.2.3

Conèixer accions i programes d'intervenció socioeducativa en la infància i l'adolescència.

C.2.4

Identificar els diferents usos socials i educatius de les TIC en la infància i l'adolescència: nadius digitals en la societat de la informació.

3.- Continguts

Mòdul 1. La Convenció dels drets de la infància. D'on ve, per què fou necessària i situació actual. Polítiques socials que es deriven.

- a. Una mica d'història per a generar perspectiva.
- b. La Convenció dels Drets de la infància: promoció, prevenció, protecció i participació.
- c. La llei de 2010 sobre els drets i les oportunitats de la infància.
- d. Organismes i entitats encarregats de la defensa dels drets dels menors (nens/as i adolescents.)

Mòdul 2. Construcció de la identitat i estratègies d'intervenció amb nens, nenes i adolescents en contextos formals i no formals.

- a. Les famílies en la Societat del risc i de la informació en un marc de globalització cultural i econòmica.
- b. Aprenentatge dialògic: Principis i aplicacions en els contextos educatius.
- c. Desenvolupament dels recursos cognitius, emocionals, morals i socials dels nens/as i adolescents.
- d. La norma des de la perspectiva dialògica.

Mòdul 3. Propostes d'intervenció en els contextos formals i no formals. Professionals de l'acció social i infància i adolescència. Implicacions, Àmbits i realitats.

- a. Educar per la igualtat de diferències i la igualtat de resultats. Comunitats d'aprenentatge i INCLUD-ED. Entorn escolar i convivència.
- b. Àmbits d'intervenció de l'Educador/a Social. Professionals, experiències i reptes de present i futur.
- c. Nadius digitals. Les tecnologies de la informació i la comunicació, la cultura digital i els estils de vida i de relació de nens/as i joves. Els mitjans i els nous mitjans com a un dels principals agents socialitzadors.

4.- Resultats de l'aprenentatge

- Coneix i comprèn la Convenció i les seves repercussions des d'una perspectiva històrica, social i educativa.
- Compren i analitza de manera crítica la construcció de la identitat en la infància i els diferents agents socialitzadors que hi intervenen (família, grup d'iguals, mitjans de comunicació i escola)
- Coneix els diferents àmbits professionals que treballen en contacte directe amb la infància i l'adolescència i sap situar els diferents papers del professional de l'acció social.
- Entén la importància fonamental de treballar des d'una perspectiva que permeti participar als nens, les nenes i adolescents en les diferents fases del seu propi creixement.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els continguts de l'assignatura amb eines que facilitin la seva comprensió.
- Guiar l'anàlisi dels principals conceptes i realitats que es relacionen en aquest àmbit d'intervenció
- Proposar articles o casos al campus virtual.
- Orientar durant tot el semestre el procés d'aprenentatge dels estudiants

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar, personalment i en grup les lectures, casos i experiències proposades pel professor
- Participar en les activitats d'avaluació continuada de l'assignatura.
- Llegir la bibliografia, fonamental per a desenvolupar la capacitat crítica amb la matèria.
- Complementar el treball presencial amb el treball personal necessari per al seguiment de l'assignatura.

6.- Bibliografia i recursos

Lectura obligatòria

Aubert, A.; Flecha, A.; García, C.; Flecha, R.; Racionero, S. (2008). *Aprendizaje dialógico en la Sociedad de la Información*. Barcelona: Hipatia Editorial.

Lectures fonamentals

Aubert, A.; Duque, E.; Fisas, M.; Valls, R. (2004). *Dialogar y transformar. Pedagogía crítica del siglo XXI*. Barcelona: Graó

Balcells, M.A.; Alsinet, C. (2000), *Infancia y adolescencia en riesgo social*. Lleida: Milenio. pp. 13-16; 21-23; 28-33; 29-72 i 84-85.

Casas, F. (1998). *Infancia: perspectivas psicosociales*. Barcelona: Paidós. pp. 23-41; 43-59; 209-226; 275-283 i 305-317.

Castells, M.; Giroux, H.; Flecha, R.; Freire, P.; Willis, P. (1994) *Nuevas perspectivas críticas en educación*. Barcelona: Paidós.

Castells, M. (2001) *Fin de milenio. La Era de la información*. Vol. III. Madrid: Alianza. (Treball publicat originalment el 1998).

Flecha, R. (1997). *Compartiendo palabras. El aprendizaje de las personas adultas a través del diálogo*. Barcelona: Paidós. Pp 13-47

Flecha, R.; Touraine, A.; Wieviorka, M. (2004). *Conocimiento e identidad. Voces de grupos culturales en la investigación social*. Barcelona: El Roure.

Funes, J. (2008). *El lugar de la infancia. Criterios para ocuparse de los niños y niñas hoy*. Barcelona: Graó.

Gómez-Ganell, C.; Garcia-Milà, M.; Ripol-Milet, A.; Panchón Iglesias, C. (Coord.) (2002) *La infància i les famílies als inicis del segle XXI. Informe 2002*. Barcelona: Observatori de la Infància i la Família. Institut d'Infància i Món Urbà.

González, E. (coord.) (1996). *Menores en desamparo y conflicto social*. Madrid: CCS. pp. 19-50.

Guasch, M.; Ponce, C. (2002). *¿Qué significa intervenir educativamente en desadaptación social?* Barcelona: Horsori. pp. 95-144; 183-200 i 203-218.

Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (2001). *Los derechos de los niños y niñas y los nuevos retos de la infancia ante el siglo XXI*. Madrid: MTAS

Panchón, C. (2003), Infància, política i participació a *Quaderns d'Educació Social: L'educació social i la infància. Acompanyem cap al futur*. pp. 25-35.

Síndic de greuges de Catalunya (2011). *Informe sobre els drets dels infants de juliol de 2011*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Recuperat 25 de gener 2012, des de <http://www.sindic.cat/site/unitFiles/3032/Informe%20sobre%20els%20drets%20infant%202011.pdf>

Stainback, S; Stainback, W. (1999). *Aulas inclusivas*. Madrid: Narcea

Steinberg, S.; Kincheloe, J. (eds.) (2000). *Cultura infantil y multinacionales. La construcción de la identidad en la infancia*. Madrid: Morata.

Steinberg, S. (Ed.) (2011). *Kinderculture. The corporate construction of childhood*. Oxford: Westview press.

7.- Sistema d'avaluació

7.1.- Activitats i criteris d'avaluació

L'avaluació continuada del curs es farà a partir de 4 activitats connectades entre sí:

a) Participació en el seminari sobre la lectura obligatòria (6 sessions) Entrega dels comentaris dels capítols del llibre de lectura obligatòries i participació en els debats **(10% de la nota final)**. Aquesta activitat és **procedimental**, el que significa que és d'assistència obligatòria per a totes les persones que facin l'avaluació

continuada. Després de cada seminari (s'entregarà el programa el dia de la presentació de l'assignatura i quedarà també accessible a l'eCampus) s'haurà de lliurar en ma al professor un full on aparegui el paràgraf escollit i el comentari pensat per aportar durant el seminari. És un requisit també per l'avaluació haver participat, com a mínim una vegada, en un grup de preparació del debat. El seu funcionament s'explicarà presencialment a classe (Pels estudiants d'Itinerari Adaptat s'explicarà el 3 de febrer). En total, seran 6 seminaris de lectura amb una mitja de 40 pàgines per seminari. Dates a concretar en el transcurs de l'assignatura.

b) Emissió de 6 tuits diferents amb el hashtag #IA2012. (10% de la nota final). Cada un d'ells coincidirà amb les setmanes en les que hi hagi seminari de lectura. Cal que, òbviament, es tiutegi sobre aspectes que afectin a la infància i l'adolescència i que es puguin vincular amb l'acció social. La temàtica és, tenint en compte el marc de l'assignatura, lliure. Els tuits es faran sempre després del dia de seminari (veure dates en el paràgraf anterior).

c) Tres proves escrites individuals (45% de la nota final). S'entregaran directament a l'eCampus en la data indicada. Al llarg de l'assignatura es faran tres proves amb format "*take home examination*". Es basarà en l'anàlisi d'un text, que s'haurà de relacionar amb els continguts de l'assignatura vistos a classe (classes magistrals, experiències professionals, etc.). Es deixarà entre 2 i 7 dies (màxim i depenent del tipus de continguts que s'hagin de desenvolupar) per realitzar la prova i es lliurarà a través del Campus Virtual. Dates orientatives: 6 de març, 10 d'abril i 15 de maig.

d) Examen final escrit (c.1) o treball final (c.2) sobre el contingut general de l'assignatura (35% de la nota final). Si s'escull la opció de treball grupal (màxim 3 persones) la data d'entrega serà la mateixa que la que marqui el període d'exàmens pe a l'examen final.

d.1) Examen final:

L'examen es realitzarà de forma presencial el dia oficial marcat per la facultat, i constarà de preguntes sobre els continguts de l'assignatura i les lectures relacionades.

d.2) Treball final:

S'haurà de triar un tema vinculable a algun dels tres mòduls d'IA. Es valorarà la utilització del contingut de l'assignatura i les lectures relacionades en la descripció,

anàlisi i reflexió sobre aquest fet. **Es obligatori fer una tutoria amb el professor a partir d'una proposta d'esquema del treball abans del 22 de març de 2012.**

Avaluació única

Consisteix en **un examen** i **un treball**, tant per la primera com per la segona convocatòria. El treball tindrà el mateix format que el del treball final proposat per a l'avaluació continuada. Més o menys la demanda quedaria configurada de la següent manera:

- Una primera part avaluadora dels conceptes bàsics de l'assignatura. Això es concreta en una part de l'examen en forma de preguntes curtes, tant de continguts de l'assignatura com d'aspectes concrets de les diferents lectures obligatòries (50% de la nota final)
- Una segona part de desenvolupament temàtic. Això es concreta en una part de l'examen sobre un dels temes del programa (25% de la nota final) i el lliurament d'un treball (25% de la nota final)

En el moment de decidir la nota final de l'assignatura (hagis optat per l'avaluació única o continuada), i d'acord amb els objectius del curs es valorarà, no només l'assimilació dels continguts, sinó també la capacitat de síntesi i reflexió crítica desenvolupada per l'estudiant.

Us recordem que els treballs i comentaris han de ser originals. El plagi està molt penalitzat a les universitats de més prestigi del món. La inclusió de la còpia de treballs anteriors de qualsevol part del món significarà el suspens automàtic de l'assignatura.

DATA LÍMIT PER ACOLLIR-SE A L'AVALUACIÓ ÚNICA: 16 DE FEBRER

Algunes indicacions per als estudiants d'itinerari adaptat.

- a) Com qualsevol altre estudiant i en qualsevol altra assignatura, podeu optar a totes les modalitats d'avaluació, continuada i final. Com a professor, especialment a vosaltres, us recomano la continuada.
- b) Tenim tres trobades presencials. Heu de venir. Divendres, 3 de febrer de 17h a 18h; dimarts 21 de febrer de 17h a 18h i dimarts 24 d'abril de 17 a 18h. Podem trobar-nos més cops, evidentment, però aquestes tres trobades són fonamentals.
- c) Per qualsevol altre qüestió, no dubteu en contactar-me.

Com contactar amb el professor?

Horari d'atenció tutorial: Dilluns i dimecres d'11.30h a 13h

Correu electrònic: mpulido@peretarres.url.edu

Skype: (especialment estudiants d'itinerari adaptat): Cercar 'Miguel Ángel Pulido Rodríguez' – millor amb cita prèvia -.

Twitter: @mikipulido